

Καίρια οργανωτικά προβλήματα της Δικαιοσύνης

του Στέφανου Μαθία

Συμμετέχοντας στην εκδήλωση που οργάνωσε ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ, με θέμα: «Προβλήματα της Δικαιοσύνης χθες και σήμερα», θα αναφερθώ σε ορισμένα καίρια οργανωτικά προβλήματα της Δικαιοσύνης.

Η αντιμετώπιση όσων από αυτά απαιτούν αναθεώρηση συνταγματικών διατάξεων, μπορεί να επιτευχθεί μέσω της προσεχούς αναθεωρητικής διαδικασίας. Η επίλυση των λοιπών προβλημάτων, που μπορούν να επιλυθούν χωρίς συνταγματική αναθεώρηση, καθυστερεί, κατά τη γνώμη μου, αδικαιολόγητα.

1. Όσον αφορά τη **στελέχωση του Δικαστικού Σώματος**, επιβάλλεται να αυξηθεί το όριο ηλικίας για τη συμμετοχή στον εισαγωγικό διαγωνισμό κατά δύο τουλάχιστον έτη, ύστερα από διετή, τουλάχιστον, δικηγορία. Μόνο έτσι οι νέοι δικαστές θα έχουν πείρα των συναλλαγών και ανεπτυγμένη κριτική ικανότητα. Σήμερα στον εισαγωγικό διαγωνισμό εμφανίζονται υποψήφιοι στερούμενοι κάθε σχεδόν δικαστηριακής και συναλλακτικής πείρας, με αποτέλεσμα η επιτυχία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αποστήθιση. Η δε ωφέλεια που αποκομίζουν, όσοι επιτυγχάνουν, από τη φοίτησή τους στην Εθνική Σχολή Δικαστών είναι μικρή, εξαιτίας και πάλι της ανωριμότητάς τους. Έτσι καλούνται να δικάσουν χωρίς να έχουν τα αναγκαία εφόδια και κατέχονται από αβεβαιότητα και ευθυνοφοβία γι' αυτό και έχουν την τάση της υπεκφυγής, που εκδηλώνεται με αναβολές και δικονομικές μεθοδεύσεις.

2. Ο εισαγωγικός **διαγωνισμός** να είναι πιο απαιτητικός, με έμφαση στην κριτική σκέψη. Ο εισαγωγικός διαγωνισμός είναι, για την ποιότητα του δικαστικού Σώματος, η κρίσιμότερη στιγμή. Για την επιτυχία να απαιτείται ομοφωνία των εξεταστών, και υποψήφιοι που κρίνονται οριακοί πρέπει να αποκλείονται. Διότι, κατά κανόνα, δεν εξελίσσονται ικανοποιητικά και παραμένουν στο Σώμα εις βάρος των συναδέλφων τους και των δικαζομένων επί σαράντα χρόνια! Εξεταστές πρέπει να είναι πανεπιστημιακοί και δικαστές εγνωσμένης αντικειμενικότητας, αμεροληψίας, αυστηρότητας και κύρους. Απαραίτητο προσόν των υποψηφίων η καλή γνώση μιας, τουλάχιστον, ευρωπαϊκής γλώσσας, ως τεκμήριο συγκροτημένης μόρφωσης.

3. Η **φοίτηση** στην Εθνική Σχολή Δικαστών (ΕΣΔΙ) να είναι τουλάχιστον διετής. Η παρακολούθηση των μαθημάτων και, γενικά, του προγράμματος της Σχολής, να είναι ανελλιπής, χωρίς απουσίες ή κενά, έστω και δικαιολογημένα, π.χ. λόγω νόσου. Το ίδιο να ισχύει και για την εγκυμοσύνη. Η απουσία πέραν του δεκαημέρου να είναι λόγος επανάληψης της φοίτησης. Διαφορετικά η φοίτηση στη Σχολή δεν έχει νόημα. Εξάλλου, στο πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνονται και μαθήματα που βοηθούν στη διαμόρφωση της κριτικής σκέψης, όπως η μεθοδολογία, η εκτίμηση των αποδείξεων και η ερμηνευτική. Επιπλέον απαιτείται να διδάσκεται ο Οργανισμός δικαστηρίων καθώς και κατάσταση των δικαστικών λειτουργών, ιδίως δε να αναπτύσσονται οι σχετικές συνταγματικές διατάξεις, ώστε οι σπουδαστές να κατανοούν ότι εντάσσονται σε ένα σύστημα και να συνειδητοποιούν τα καθήκοντα και τις ευθύνες τους. Οι σπουδαστές να εθίζονται στην προφορική ανάπτυξη και στη γραπτή σύνθεση. Να τους υποδεικνύονται ως βοηθήματα τα σοβαρά και υπεύθυνα συγγράμματα, ώστε να μην προσφεύγουν σε τυφλοσύρτες που αποδυναμώνουν την κριτική ικανότητα.

4. Όσον αφορά τη **διεύθυνση των δικαστηρίων**, να διατηρηθεί μεν το αιρετό σύστημα από δικαστές του ίδιου δικαστη-

ρίου, να αποκλειστεί όμως η επανεκλογή, και εκλόγμοι να είναι μόνο οι δέκα αρχαιότεροι, αποκλεισμένων όσων έχουν τιμωρηθεί πειθαρχικά ή έχουν τεθεί σε προσωρινή αργία, όσων έχουν παραιτηθεί ή βρίσκονται σε μετεκπαίδευση ή σε άδεια λόγω νόσου και όσων δεν έχουν χρονικό περιθώριο παραμονής στην υπηρεσία επί μια τουλάχιστον τριετία, καθώς και όσων δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν να εκλεγούν. Έτσι θα περιοριστούν οι πρόωρες φιλοδοξίες, η ψηφοθηρία, η εξάρτηση από τους συνδικαλιστές και η συνακόλουθη ομαδοποίηση και κομματικοποίηση. Οι διευθύνοντες τα δικαστήρια θα οφείλουν τη θέση τους πρωτίστως στην αρχαιότητά τους, άρα θα αισθάνονται ανεξάρτητοι, δεν θα είναι δέσμοι των συνδικαλιστών ούτε υποχρεωμένοι σ' εκείνους που τους ψήφισαν.

5. Να αποκατασταθεί ο ρόλος και το κύρος των **θεσμικών οργάνων** της Δικαιοσύνης, ιδίως του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου (ΑΔΣ), με την κατάργηση όλων των μειωτικών ρυθμίσεων που προστέθηκαν στο άρθρο 90 του Συντάγματος κατά την τελευταία αναθεώρηση, ιδίως της παρ.1 εδ.τελ. Να περιοριστούν δραστικά οι περιπτώσεις προσφυγής κατά των αποφάσεων του ΑΔΣ. Διαφορετικά το ΑΔΣ μεταβάλλεται σε προθάλαμο της Ολομέλειας, η οποία αποτελείται από εξήντα και πλέον μέλη, άρα δεν είναι όργανο κατάλληλο για να ασκεί το έργο της αυτοδιοίκησης της Δικαιοσύνης.

6. Να ενισχυθεί η **Επιθεώρηση** δικαστηρίων και να υπαχθεί και πάλι στο ΑΔΣ, το οποίο, να ορίζει αυτό τους επιθεωρητές.

7. Να αναμορφωθεί ο τρόπος ανάδειξης της **δικαστικής ηγεσίας** της Δικαιοσύνης. Η προαγωγή στο βαθμό των αντιπροέδρων των ανώτατων δικαστηρίων να γίνεται κατ' αρχαιότητα, αποκλεισμένων όσων έχουν τιμωρηθεί πειθαρχικά, όσων δεν έχουν χρονικό περιθώριο διετούς τουλάχιστον παραμονής, όσων τελούν σε αργία ή σε άδεια λόγω νόσου κ.λπ., καθώς και όσων δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν να καταλάβουν θέση αντιπροέδρου. Η προαγωγή στο βαθμό του προέδρου να γίνεται με απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας μεταξύ τριών αντιπροέδρων που θα προτείνονται από το Υπουργικό Συμβούλιο, αποκλεισμένων και πάλι όσων ανήκουν σε κάποια από τις προαναφερόμενες κατηγορίες.

8. Να αποκλειστεί η συμμετοχή δικαστικών λειτουργών σε όργανα της **αθλητικής**, λεγόμενης, δικαιοσύνης. Η σημερινή κατάσταση είναι ασυμβίβαστη με το Σύνταγμα (άρθρο 89) και, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί σκάνδαλο.

9. Η Δικαιοσύνη πρέπει να έχει, από τον κρατικό προϋπολογισμό, κάποια **κονδύλια** δικά της, που να διατίθενται για ορισμένες ειδικές ανάγκες. Δεν πρόκειται για τις πάγιες και ανελαστικές δαπάνες, όπως οι αποδοχές των δικαστικών λειτουργών ή η οικοδόμηση και συντήρηση των δικαστικών καταστημάτων. Πρόκειται για δαπάνες εσωτερικής αυτοδιοίκησης, λ.χ. διεξαγωγής συνεδρίων, φιλοξενίας ξένων συναδέλφων, εφοδιασμού με μηχανήματα και ηλεκτρονικά προγράμματα, εκτύπωσης και διακίνησης έντυπου υλικού, επικοινωνίας κ.λπ. Τέτοιες δαπάνες πρέπει να γίνονται με πράξη δικαστικού οργάνου ως διατάκτη. Η σημερινή ολοκληρωτική οικονομική κηδεμονία της Δικαιοσύνης από το Υπουργείο τη μεταβάλλει σε κέτη και περιορίζει τη δικαστική ανεξαρτησία. Σε όλα τα κράτη-μέλη της Ευρω-παϊκής Ένωσης εφαρμόζεται από ετών σύστημα μερικής, τουλάχιστον, οικονομικής αυτοδιαχείρισης και σε αρκετά από αυτά η Δικαιοσύνη έχει πλήρη οικονομική αυτοτέλεια για όλες τις δαπάνες της.